

Mr Velizar Velimirović
Poljoprivredni institut — Titograd

Proučavanje slijepog kučeta - *Spalax leucodon* Nordm¹⁾ u području Durmitora

Proučavajući krtice na terenu Žabljaka, a pretežno oko Vražjeg jezera, gdje su vrlo brojne, našli smo prvi put 1972. godine naselja i slijepog kučeta — *Spalax leucodon* Nordm. Njihova naselja nalazila su se na istom terenu na kojemu i krtice, tako da su im kolonije često bile izmiješane. Kako slijepo kuče pravi podzemne hodnike slično krticama, a na površini izbacuje zemlju takođe u vidu humki, to smo u početku teško razlikovali njihove kolonije. Broj njihovih kolonija nije bio naročito veliki na ovim terenima, ali je veoma značajan. Stoga smo i ovom problemu posvetili određenu pažnju.

RASPROSTRANJENOST

Prema podacima iz literature slijepo kuče je rasprostranjeno u južnoj Evropi i u zapadnoj Njemačkoj. Nalazi se i u predjelima zapadne Azije, odakle se proširilo i na susjedne predjele Afrike. U Jugoslaviji je pretežno rasprostranjeno u centralnom i jugoistočnom dijelu zemlje. Pregled rasprostranjenja slijepog kučeta u Jugoslaviji iznio je i prikazao na karti u svom radu Petrov (1968). Na teritoriji Crne Gore njegovo prisustvo ustanovio je Petrov (1968) na Sinjajevini i u Bjeluhi (Čakor). Mi smo ga našli na terenu Durmitora. Prema informacijama koje smo dobili, dosta je brojno u predjelima Sinjajevine, Bjelasice i planinskog dijela Jelovice i drugih predjela oko Ivanograda. Prema tome mu je rasprostranjenje u Cr-

¹⁾ Determinaciju je potvrdio dr Boris Petrov na čemu mu najtoplije zahvaljujemo.

noj Gori veće nego što je do sada bilo poznato. Prema mjestu nalaznja slijepog kučeta u Crnoj Gori, može se za sada reći da se nalazi pretežno na terenima iznad i oko 1 000 m n. v., iako ne isključujemo mogućnost njegova nalaznja i na znatno nižim terenima. U Srbiji se nalazi u brdovitim i ravničarskim područjima.

Slijepo kuče pripada porodici *Spalacidae*. Ubraja se među glodare iako se donekle razlikuje od ostalih po načinu života. Pretežno živi pod zemljom, kopajući hodnike, a rijetko se kreće na površini, i to jedino u vrijeme parenja ili kada ide u potragu za hranom. U Jugoslaviji je opisano nekoliko podvrsta, čije taksonomske odlike, uključujući i proučavanje hromosoma, su prema Petrovu (1971) još predmet ispitivanja. Hromozome slijepog kučeta u našoj zemlji proučava već duže vremena B. Soldatović, radi određivanja njihove sistematske pripadnosti.

KRATKI OPIS ŽIVOTINJA

Odrasle životinje su dugačke oko 20-25 cm. Oblik tijela prilagođen im je uslovima i načinu života. Kako skoro čitav život provode u zemlji u hodnicima i komorama, to im je tijelo izduženo i valjkasto. Glava je nesrazmjerno velika prema tijelu. U prednjem dijelu njuška je tupo isturena, sa nešto uvučenom donjom vilicom. Srednji dio njuške oko nosnih otvora, koji se jasno vide, sasvim je go, bez dlaka, dok je čitavi ostali dio glave i tijela obrastao dlakom. Glava je znatno široka i malo spljoštena, tupo klinasta. Uši su mali kružni otvori, bez ušne školjke, smještene sa strane glave, više prema nazad, i teško se vide od duge i guste dlake. Dva para sekutića jako su razvijena i isturena izvan usne duplje, tako da se jasno vide sa prednje strane. Donji sekutići nalaze se ispod gornjih, pa se preklapaju, a znatno su i duži od gornjih. Po širini su jednaki, a na vrhovima ravno zasječeni. Tako dobro razvijeni sekutići služe slijepom kučetu za kidanje hrane i kopanje hodnika i komora, u kojima pravi svoja spremišta za rezervnu hranu.

Oči slijepog kučeta slabo su razvijene, što je posljedica njegovog načina života. Nedostatak vida nadoknađuju mu čula mirisa i sluha.

Prema izgledu, vrat je vrlo kratak, širok je kao i glava, tako da prelaz između glave i trupa nije jasan. Takav utisak pojačava i jako gusta i duga dlaka.

Čitavo tijelo je obraslo gustom dlakom. Sa gornje strane dlaka je gušća. Njena boja varira zavisno od starosti životinje. Mlađe su više pepeljasto-zelenkaste boje, dok su posve odrasle životinje tamnosive dlake, skoro mrke. Ta boja je jače izražena sa gornje strane. Izgleda da zimi dobija gušću dlaku.

Kod ovih životinja noge nijesu tako dobro razvijene, s obzirom na način života u hodnicima koje kopa u zemlji. Kako glavno

kopanje vrši zubima sekutićima, to se noge nijesu razvile kao što su se razvile prednje noge kod krtice. Prednje noge su na izgled nešto jače. Šape su gole, bez dlaka, sa pet izraženih prsta, od kojih su srednja dva izrazitije jači i duži. Prsti se završavaju ostrim kandžama. Zadnje noge takode imaju pet prsta, od kojih su 4 u istom redu, a jedan je malo odvojen i manji. Unutarnja srednja dva prsta duža su i jača i sa znatno dužim kandžama. Po svemu sudeći, slijepo kuće se prilikom kopanja hodnika, odnosno izbacivanja zemlje, više pomaže zadnjim nogama, zbog čega su vjerovatno kandže na njima duže.

U slijepog kućeta ne zapaža se rep kojeg u stvari i nema, jer postoje samo zakržljali ostaci u vidu jednog ispupčenja.

NACIN ZIVOTA

Ove životinjice prilagodile su svoj način života u zemlji uslovima u podzemnim hodnicima i komorama, koje same prave. Tom načinu života prilagodili su se i građa njihovog tijela i razvoj pojedinih čula, kao i način ishrane.

Slijepo kuće kopa hodnike ispod površine zemlje na dubini oko 8-20 cm i dublje hodnike koji se spuštaju u dubini 2-3 metra. Kopanjem hodnika izbacuje zemlju na površinu i pravi humke (gomile zemlje) koje su vrlo slične onim koje prave krtice. Sistem hodnika je vrlo razgranat i može biti dug i po nekoliko stotina metara. Jedna od glavnih karakteristika je pružanje hodnika u jednom pravcu, čija je dužina znatno veća nego u krtice. Zatim pravi sistem gustih povezanih hodnika, da bi ponovo napravilo duži hodnik u drugom pravcu. Pored glavnih hodnika, pravi i sekundarne koji se često slijepo završavaju ili od njih pravi još po nekoliko manjih hodnika. Glavni hodnici se poznaju po rasporedu većih humki zemlje. Pretežno su veće gomile zemlje izbačene na glavnim pravcima kretanja i iznad komora. Pored toga, često se glavni pravci hodnika poznaju po blagom ulegnuću površine zemlje tamo gdje je ona lagana i meka. Na livadama i pašnjacima, na nekoliko ovih kolonija kućeta nalazili smo tragove goveda čije su noge upadale u te hodnike. Vađenjem zemlje tako sabijene papcima govedi otvarali smo hodnike slijepog kućeta. Na nekoliko mjesta tako zatvorenog hodnika, kuće je ponovo prokopavalo prolaz ispod toga i ponovo hodnik činilo prolaznim. Glavne pliče hodnike često smo tražili pritiskom cipele. Time smo dosta lako pratili pravac pličih hodnika kućeta. Kod dublje iskopanih hodnika ovim metodom nijesmo se mogli koristiti, nego smo njihov pravac određivali pomoću dugog pruta, njegovim zavlacenjem u otvor ispod humke zemlje, i prema rasporedu humki.

Prema našim mjerenjima i pregledima hodnika oni su neznatno širi no visoki. Mjerenjem pličih hodnika ustanovili smo da se na-

laze pretežno na dubini od 8-23 cm ispod površine zemlje. Dimenzije su im prikazane na tab. 1.

Tab. 1. — Dubina na kojoj se nalaze hodnici i njihove dimenzije u cm

Dubina	Visina	Širina
8	10	9
10	7	7
14	8	8
8	9	9
17	8	10
23	9	9
20	8	12
19	8	9
12	8	8,5
8	8	9,0
17	8,5	9
—	8	8,5
—	7,5	8
17	9	9

Pravac kretanja hodnika i raspored humki prikazuje skica 1.

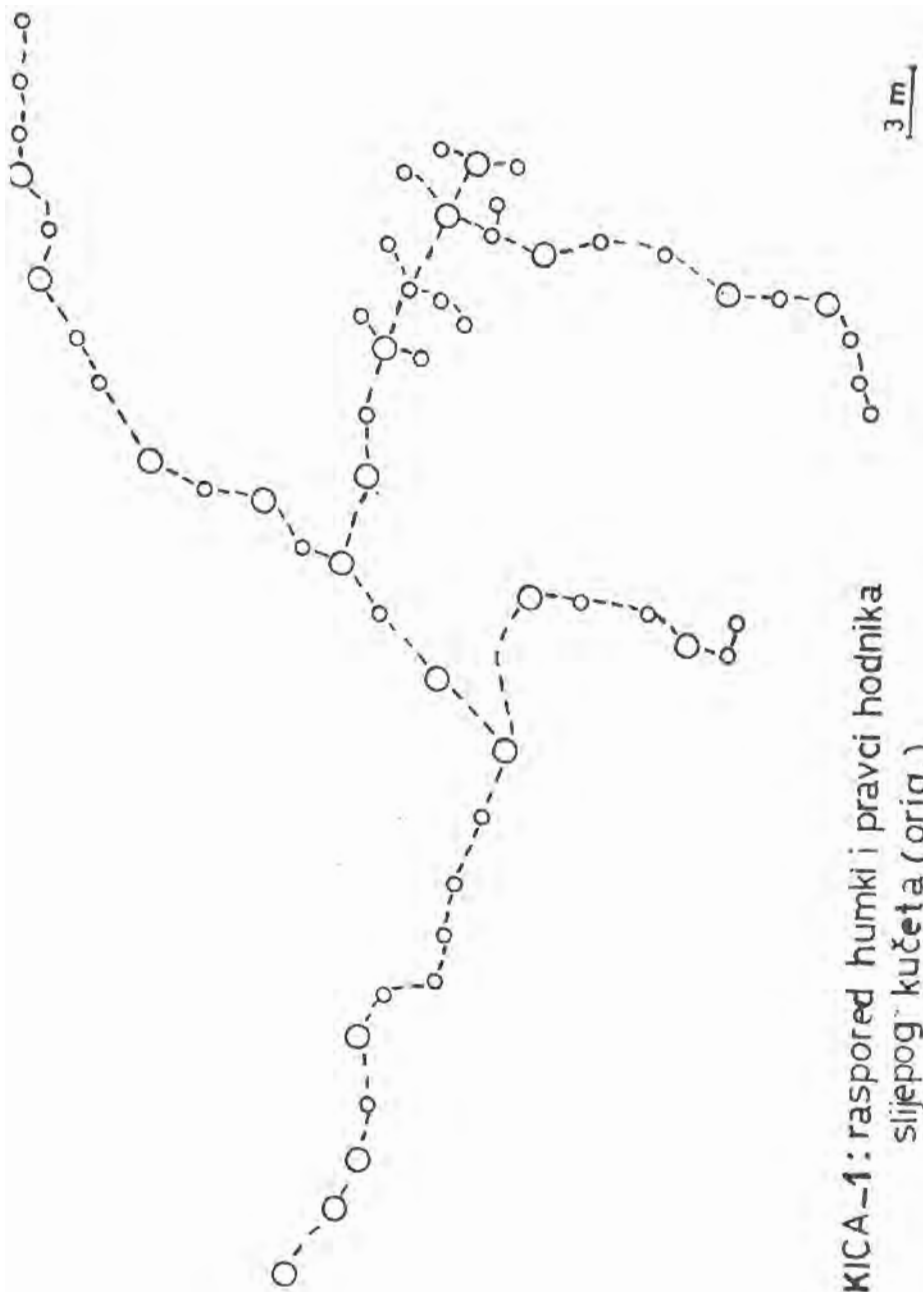
Gomile izbačene zemlje dosta su velike, pogotovo one koje se nalaze na glavnim pravicima kretanja, a one su rjeđe postavljene. ~~Taluzne su većinom širine 60-75 cm, a najčešće 60-75 cm.~~ Manje gomile zemlje obično su izm

ka, obimu gomila izbačene zem-
 rziija hodnika može se zaključiti
 slijepom kućetu. U mlađih živo-
 nika, pogotovo humki, dosta liči
 o je i teren sličan. Tako se teže
 ne uoče bitne razlike: duža ra-
 ne zemlje. Veću sigurnost u tom
 i hodnika, ako se za to ima uslo-
 ta znatno su širi nego krtica, po-
 dnost kolonije. Mi smo našli ne-
 dištu najgušćih naseobina krtica.

samo uvodno kazali, ove životinji-
 m). Pored njih pravi gnijezda i
 Pravi posebne komore za izmet,
 pava i pravi nove. U gnijezda u
 ce dok se ne zagade parazitima
 ada ih zatrpa i pravi nova.

Prema pravcu kretanja hodni-
 lje i rasporedu humki, kao i dime-
 da li se radi o starijem ili mlađem
 tinja slijepog kućeta raspored hod-
 rasporedu kod starih krtica, ukolik
 razlikuju od kolonija krtica dok se
 stojanja humki i veća količina izbače-
 daje i provjera dimenzija podzemni-
 va. Hodnici i mlađeg slijepog kućeta
 čemu se može odmah odrediti pripa-
 kolike kolonije slijepog kućeta u sre

Pored plićih hodnika, kao što s-
 ce prave i dublje hodnike (2 do 3
 komore za smještaj rezervne hrane.
 koje nakon izvjesnog vremena zatr-
 kojima živi unosi meke trave i žili-
 (buvama) koje smo često nalazili. T

SKICA-1: raspored humki i pravci hodnika
slijepog kučeta (orig.)

Skica 1: Raspored humki i pravac hodnika slijepog kučeta —
Spalax leucodon N. (original)
Draft 1: Disposition of knolls and direction of corridors of the
mole-rat — Spalax leucodon N.

U jednom naselju živi samo jedno kuće. Mladi kada se osamo-
stale (odrastu) prave posebne sisteme hodnika, obično u blizini ovih
iz kojih su se izlegli. Najaktivnije su ove životinje predveče i ujutro.
Aktivne su čitave godine, mada slabije zimi. Kada izlaze u potragu
za hranom, udaljavanja im mogu biti dosta duga. Radi hrane izlazi
i tokom zime. Dešavalo se na terenu Žabljaka da se ove životinjice
još dok je bio veliki snijeg kreću prokrčenim stazama. Po svemu su-
deći, išli su u potragu za hranom.

ISHRANA

Slijepo kuće se hrani uglavnom raznim djelovima biljaka. Ko-
panjem dugih hodnika nalazi sočno i drugo korijenje kojim se pre-
težno hrani. Često napada krompirišta i odnosi gomile u svoja sklo-
ništa. Čak i zimi pronalazi trapove sa krtolom od kojih dobar dio
preseli u svoja skloništa. Prema B j e g o v i ć u (1951), u skloništi-
ma hrane slijepog kućeta našao je korijenje peršuna, šargarepe i
krompira.

ŠTETE

Slijepo kuće na višim planinskim terenima — na livadama i
pašnjacima — pravi štete, u prvom redu izbacivanjem zemlje u vidu
gomila na površini širokih u osnovi često i 1 m. Na takvim liva-
dama, zasutim mnoštvom humki, ne može se izvoditi mehanizovana,
a ni ručna kosidba (sl. 1). Pored toga, smanjuje se korisna površina
livada, a time i prinos sijena. Slična je situacija i na korisnim paš-
njacima. U blizini naselja prave takođe štete na krompirištima i dru-
gim kulturama.

SUZBIJANJE

Kako ove životinjice borave u svom lavirintu podzemnih hod-
nika, često dugim po nekoliko stotina metara, a vrlo rijetko izlaze
na površinu, to je protiv njih teško preduzimati efikasne mjere suz-
bijanja. Sam način života slijepog kućeta otežava njegovo uništava-
nje. Međutim, navika slijepog kućeta da reaguje na spoljne prom-
jene (ako se otvore njegovi hodnici ono osjeti strujanje vazduha i
nastoji da što prije zatvori te otvore) omogućila je da se ono može
uništavati mehaničkim putem: da se čeka na otvoru hodnika i ubije
kad počne zatrpavati otvor. Ovaj način sastoji se u otvaranju hod-
nika slijepog kućeta, koje čim osjeti strujanje vazduha dolazi da zat-
vori otvor. Kako ove životinjice imaju dobro čulo sluha one se ne
pojavljuju na izlazu i zbog najmanjeg šuma. Zbog toga se može dugo
čekati na otvoru prije nego što se pojavi. Zato možemo kazati da je
njegovo suzbijanje mehaničkim putem moguće uz strpljivo čekanje.
Pri pažljivom čekanju, kad počne izbacivati zemlju na otvoru hod-

Sl. 1. Humke zemlje koje pravi slijepo kuće
Photo 1. Knolls of the earth made by a mole-rat

nika, jednim zamahom motike iza otvora spriječi mu se put natrag u hodnik i izbací se napolje.

Mi smo se ovim metodom koristili, s tim što smo na više mjesta otvorili njegove hodnike i tako mu skratili teren kretanja. Kuće je bilo prisiljeno da se kreće u uskom dijelu površinskih hodnika. Hodnike zatvara izbacujući zemlju guranjem zadnjim nogama. Na jednom kraju smo sačekali i izbacili kuće pomoću motike.

Iskusni ljudi su strpljivi i vješti u hvatanju ovih životinjica. Vrlo često mjesto motike posluže se lovačkom puškom. Tako, kad se pojavi slijepo kuće da zatvori kanal, ubiju ga pucajući na mjesto gdje izbacuje zemlju na otvor. Mi ovaj metod ne preporučujemo zbog bezbjednosti potrebne pri rukovanju ubojnim oružjem.

Suzbijanje slijepog kućeta se vršilo i pomoću raznih zatrovanih mamaca. Upotrebljavani su razni otrovi kao strihinin, cinkfosfid, natrium fluoracetat, paration i drugi. Uglavnom su upotrebljavani kao mamci zatrovani krompir, šargarepa i dr. Ti mamci su stavljani u hodnike slijepog kućeta. Tako su postignuti izvjesni uspjesi.

Ogledi radi suzbijanja slijepog kučeta pomoću Phostoxin tableta izvođeni su na terenima u blizini Vražjeg jezera. Na ovim livadama našli smo nekoliko naseobina kučeta. Otvaranjem hodnika utvrdili smo njegovu prisutnost, što su potvrdile i gomile svježje zemlje.

Otvorili smo otvore ispod humki zemlje i u njima ubacivali Phostoxin tablete. Kako je prostor koji obuhvata sistem hodnika kučeta vrlo veliki, to smo ubacivali tablete u sve aktivne humke i rjeđe u dio gdje su se nalazili njegovi stari hodnici. Tablete su stavljene u pravcu kretanja glavnih hodnika. Kako Phostoxin tablete nakon određenog vremena počinju razvijati gas, to dolazi do nemira kučeta, pa nastoji da hodnik na pravcu iz kojeg dolazi gas blokira zemljom. Kako je sa više strana došlo do razvijanja i prodora gasa, ono nije bilo u mogućnosti da izoluje sva mjesta. U ovom slučaju nijesmo našli da je kuće izašlo iz hodnika, a ni da je kasnijim pregledima pokazivalo znake života, odnosno aktivnosti izbacivanjem zemlje.

U drugom ogledu gdje su hodnici kučeta bili veoma dugi, pogotovo u jednom pravcu, otvorili smo hodnike u dva smjera. Kako je životinja došla iz jednog pravca, to je bila ograničena samo na jedan dio njenih hodnika. U sada znatno smanjenom dijelu hodnika postavili smo tablete Phostoxina na glavne pravce kretanja. Pored otvora glavnih humki ubacili smo 3 tablete u sredini hodnika, koje smo lako otvorili. Slijepo kuće nije više pokazivalo znake aktivnosti, a nijesmo pronašli dokaza ni da je napustilo hodnike.

U sljedećem ogledu ubacili smo tablete u otvore na glavnim pravcima kretanja. Tu tablete počinju istovremeno stvarati gas koji prodire iz više pravaca, pa se kuće teško orijentiše. Ni ovo kuće nije kasnije pokazivalo aktivnosti na ovom mjestu, a nijesmo našli dokaza ni da je napustilo ovaj sistem hodnika.

Radi suzbijanja slijepog kučeta Phostoxin tabletama potrebno je unijeti više tableta u glavne podzemne hodnike kako bi se gas fosforovodonik razvijao sa više strana istovremeno. Tako razvijanje otrovnog gasa, sa više strana, zbunjuje slijepo kuće, koje, i pored dobrog čula mirisa, gubi orijentaciju. Ukoliko njemu neprijatni gas dolazi sa jedne strane, ono brzo reaguje i izoluje tu stranu zatrpavanjem hodnika zemljom. Pored iznijetog, valja dodati da je prostor podzemnih hodnika veliki, te je potrebno unijeti veći broj tableta, da se taj prostor ispuni gasom i da se postigne željeni efekat. Kod slijepog kučeta teže je suzbijanje zbog tako velikog prostora podzemnih hodnika nego što je to slučaj kod hrčka, koji pravi jazbinu sa jednim ili dva otvora, za što je prema Maceljskom (1975) dovoljna 0,5-1 tableta da se hrčak uništi.

U suzbijanju slijepog kućeta Arrex patronama izveden je ograničen ogled. Ovaj ogled nijesmo mogli izvesti u širem obimu jer smo imali ograničenu količinu sredstava, ali smo i time stekli djelimično vrijedno iskustvo. U aktivnoj naseobini slijepog kućeta postavljen je ogled tamo gdje se po većem broju svježe izbačenih humki zemlje jasno zapažala njegova puna aktivnost. Otvaranjem hodnika jasno je potvrđena pripadnost naselja slijepom kućetu.

Arrex patrone su napravljene od smješe 64% kalcium fosfora, 34% aluminijum praha i 2% natrium nitrata. Ovo sredstvo sagorijevanjem uz prisustvo vlage razvija vrlo otrovan gas fosforovodonik. Arrex patrone se pale trenjem na kutiji šibica i nakon čega razvijaju jak plamen, a zatim gas, pa je sa njima potrebno oprezno i brzo raditi. Kako ovo sredstvo razvija jak plamen ne preporučuje se njegova upotreba u blizini šuma zbog opasnosti od požara. Upotreba ovog sredstva je efikasnija kada u zemlji ima dovoljno vlage, a djelovanje traje više od dva dana.

Arrex patrone postavljali smo u glavne hodnike. Sve humke smo poravnali motikom. Na dužini 10-15 cm otvorili smo hodnike, koje smo očistili sa obadvije strane, upalili patrone i unijeli u dosta prostrani hodnik. Pokrili smo mjesto otvaranja komadom od valovite salonitne table. Odozgo smo dobro zatvorili zemljom. Sljedećeg dana smo izvršili kontrolu i našli da je slijepo kuće napravilo novu humku. Međutim, poslije dva dana nije bilo novih humki. Na dva mjesta smo našli da je zemlja na mjestu otvaranja dobro nabijena sa obje strane hodnika. Znači da je slijepo kuće ova dva mjesta blokiralo nabijanjem zemlje. Kod trećeg mjesta je reagovanje kućeta bilo drugačije. Potkopalo je prolaz i to tako da smo našli ispod salonitne ploče sloj dobro nabijene zemlje u debljini 1,5 cm. Zemlja je bila tako dobro nabijena da je pravila novi svod hodnika. Pretpostavljamo da se tako nabijanje zemlje sa gornje strane hodnika moralo vršiti tijelom, vjerovatno leđima ili glavom. Prolaz ispod toga bio je čist i prohodan. Ipak na ovom mjestu slijepo kuće nije više pokazivalo znake aktivnosti, a nije nađen ni izlaz kuda je moglo napustiti hodnike.

Ponašanje slijepog kućeta ukazuje da brzo reaguje i blokira izvor nepovoljnog gasa koje dolazi sa strane. Pored toga, zbog dosta velikog prostora potrebno je utrošiti više no jednu Arrex patronu po jednom naselju kućeta.

REZIME

Proučavajući krtice na terenu Žabljaka, a pretežno oko Vražjeg jezera, našli smo u proljeće 1972. godine naselja slijepog kučeta *Spalax leucodon* Nordm. Prema dobijenim podacima još se nalazi u Crnoj Gori u predjelu Sinjajevine, Bjelasice, Jelovice i drugih predjela oko Ivanograda. Prema nalaženju slijepog kučeta u Crnoj Gori može se reći da se nalazi pretežno na terenima iznad 1 000 m nadmorske visine, a nije isključeno da je rašireno i na nižim terenima, dočim u Srbiji je u brdovitim i ravničarskim područjima.

Naselja slijepog kučeta su često izmiješana sa naseljima krtica na istim terenima. Pravi podzemne hodnike i izbacuje zemlju na površinu u vidu humki slično kao i krtica. Hodnici slijepog kučeta su dugi i po nekolike stotine metara. Humke izbačene zemlje su velike, a njihova širina u osnovi iznosi i do 1 m. Pričinjava štete na livadama i pašnjacima izbacivanjem velikih količina zemlje i tako sprečava kosidbu i smanjuje korisne površine livada. U blizini naselja pravi takode štete na krompirištima i drugim kulturama.

U suzbijanju slijepog kučeta pomoću hemijskih sredstava postignuti su dobri rezultati upotrebom Phostoxin tableta, koje su ubacivane kroz otvore ispod humki u hodnike kučeta. Takođe su dobijeni dobri rezultati i sa primjenom Arrex patrona. S obzirom na dosta razgranatu mrežu podzemnih hodnika potrebno je upotrijebiti nekolike patrone i to na glavnim pravcima hodnika.

LITERATURA

1. Bjegović P. (1951): Štetni glodari u poljoprivredi i njihova suzbijanja. Zadruga knjiga, Beograd.
2. Bjegović P. (1956): Suzbijanje slijepog kučeta. Biljni ljekar, br. 4, Beograd.
3. Dukelskaja N. M. (1967): Slepish Zaščita rastenij, br. 4, str. 47, Moskva.
4. Maceljki M. (1975): Suzbijanje hrčaka Phostoxinom. Biljna zaštita br. 1, Zagreb.
5. Mirić Đ. (1969): Predlog srpskohrvatske nomenklature jugoslovenskih sisara (*Mammalia*). Glasnik prirodnjačkog muzeja, Ser. B, Knj. 24, str. 161-173, Beograd.
6. Čorbadžiev P. (1941): Slepoto kuće i sredstvata srešču njego. Ministarstvo na zemedlieto i državnit imoti. Institut za zaščitu na rasteniatu. Upžtvane N-46, Sofija.
7. Petrov B. (1968): Korrekturen und Bemerkungen zu den Verbreitungskarten im Van den Brink'schen Buch »Die Säugetiere Europas« für das Territorium jugoslawiens. BLV Bayer. Landwirtschaftsverlag München 13. 16 Hft. Heft 1, S. 39-52, 1968. Sonderdruck aus »Säugetierkundliche Mitteilungen«.
8. Petrov P. (1971): Ein neue untirart der blindmaus (*Spalax leucodon* Nordmann, Rodentia, Mammalia), aus Jugoslawien. Arh. biol. nauka, 23 (1-2). Beograd.

STUDY OF MOLE-RAT SPALAX LEUCODON NORDM.
IN THE REGION OF DURMITOR

Mr Velizar Velimirović
Agriculture Institute, Titograd

Summary

Studying moles on the territory of Žabljak, principally around the Vražje Lake, we have stated settlements of mole-rat *Spalax leucodon* Nordm. in the spring of 1972. According to the data obtained they are also found in Montenegro in the regions of Sinjajevina, Bjelasica, Jelovica as well as other regions near Ivangrad. On the basis of habitats of mole-rat in Montenegro we can say that it is mainly found on places that are more than 1000 m above sea level, but it is not excluded that it spread also in lower sites, while in Serbia it is found in mountain as well as plain regions.

The settlements of the mole-rat are often mixed up with settlements of moles on the same sites. The mole-rat digs underground corridors and throws out earth to the surface like knolls similarly as the mole does. The corridors of the mole-rat are several hundred meters long. The knolls of the thrown-out earth are large, and their width in the basis amounts up to 1 m. It causes damages on meadows and pastures because it throws out great quantities of earth hindering in this way the mowing and lessening the useful meadow surfaces. In the vicinity of settlements it causes damages also on potato plantations and other cultures.

Good results in control of the mole-rat by help of chemical substances were obtained with Phostoxin pills that were placed through the openings under the knolls into the corridors of the mole-rat. Good results were obtained also while using Arrex cartridges. Due to the fact that the network of underground corridors is wide, it is necessary to use several cartridges, namely on the main directions of corridor bendings.